

Scientific Journal

VIRTUS

#54, May, 2021
published since 2014

2021

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 54, May, 2021
Published since 2014

*Recommended for publication by the Council of
NGO "Sobornist" (the proceedings No.9, May 26, 2021).*

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine).

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- + Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- + Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- + Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- + SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- + Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- + Baku Islamic University (Azerbaijan);
- + University of Zielona Góra (Poland);
- + Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba - May # 54,
2021. - 166 p.

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan);

Starichenko E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Google Scholar** is a freely accessible web search engine that indexes the full text or metadata of scholarly literature across an array of publishing formats and disciplines. The Google Scholar index includes most peer-reviewed online academic journals and books, conference papers, theses and dissertations, preprints, abstracts, technical reports, and other scholarly literature, including court opinions and patents.

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

✓ **ResearchBib** is open access with high standard indexing database for researchers and publishers. Research Bible may freely index journals, research papers, call for papers, research position.

✓ **Scientific Journal Impact Factor (SJIFactor)** is an international, recognized platform for promoting scientific achievements, as well as supporting publishers and scientific communities interested in state-of-the art research activities in innovation and applied science areas.

Journal «Virtus» has been positively evaluated in the SJIF Journal Master List evaluation process. **SJIFactor = 5,883.**

✓ **Directory of Research Journal Indexing (DRJI)** is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact. DRJI supply champion has access to global-renowned content in all discipline areas including magazine and journal articles. DRJI advocate, educate, and provide the central resource for indexing.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

✓ **InfoBase Index** is a comprehensive, multipurpose database covering scholarly literature from all over the world. InfoBase Index holds indexed records from active, authoritative journals. Most of the journal titles are peer-reviewed, with new journal titles being added to the collection regularly. **IBI Factor** for the journal 'Virtus' is **2.5.**

**Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.**

Journal Editorial Staff Contact Information.
e-mail: virtustoday@gmail.com
website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2021.

© Scientific Journal «Virtus», 2021.

Editorial Board:

Aliyeva S.I., Ph.D., professor, Institute of History National Academy of Sciences of Azerbaijan (Azerbaijan).

Aliyeva S.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyeva Y.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyev M.N., Ph.D., professor, Baku State University (Azerbaijan).

Arslan C.H., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Bohonkova J.A., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Chyzhova O.M., Ph.D., professor, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine).

Ciftci S.S., Ph.D., associate professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

De Serio B., Ph.D., professor, University of Foggia President of AIM (Italy).

Dombi-Fáy A., prof. dr., CSc, PhD, dr. hab., Professor of Pedagogy, Faculty of Education Hungary, Szeged University "Juhász Gyula" (Hungary).

Drachuk O.P., Ph.D., associate professor, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya (Ukraine).

Fóris-Ferenczi R., Ph.D., associate professor, Docent, Vice-dean, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Hamarta E.S., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Jovanovic P., Ph.D., professor, University of the town of Nish (Serbia).

Kalko I.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Karabacak N.N., Ph.D., associate professor, Recep Tayyip Erdogan University (Turkey).

Karlovtz Já.T., Ph.D., associate professor, Óbuda University (Hungary).

Kasyanova O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kasyanova V.A., Ph.D., associate professor, Institute of Chemical Technologies Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Komarevtseva I.A., Ph.D., professor, SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine).

Korotkova E.A., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kravchuk O.O., Ph.D., professor, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute (Ukraine).

Mennell S., Ph.D., professor, University College Dublin (Ireland).

Mihailovic S., Ph.D., professor, Institute of Serbian Culture Pristina-Leposavic (Serbia).

Moskalyova L.Yu., Ph.D., professor Melitopol Bogdan Khmelnytsky State University (Ukraine).

Okulicz-Kozaryn W., dr.hab., MBA, Member of the International Scientific Association of Economists and Jurists "Consilium" (Switzerland).

Pagava O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Parlar Ali, PhD in Pharmacology, Assistant Professor, Medical Faculty, Department of Pharmacology, Adiyaman University (Turkey).

Pashayeva A.N., Ph.D., senior researcher at the Philosophy Institute of NA of AR, Baku (Azerbaijan).

Polishchuk O.P., Ph.D., professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Polovyi M.A., Ph.D. in History, D.Sc. in Political Science, professor, Vasyl' Stus Donetsk National University (Ukraine).

Potapenko E.V., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine).

Sapenko R., Ph.D., professor, Zielonogorski University (Poland).

Semaniuk V.Z., D.Sc., Associate Professor, West Ukrainian National University (Ukraine).

Shpak D.O., Ph.D., associate professor, Mykolajiv branch of Kiev National University Culture and Arts (Ukraine).

Radchenko O.V., Ph.D., professor, Pomeranian Academy in Slupsk (Poland).

Rohit Kumar Verma, B.com.L.L.6, Poet & Researcher, Writer, Institute of Law Jiwaji Univeristy (India).

Shchudlo S., Ph.D., professor, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine).

Stoffa Ján, prof. Ing., DrSc., emeritus professor, Palacký University in Olomouc (Czech Republic).

Stoffová V., prof. Ing., CSc., Ph.D., Department of Mathematics and Informatics, Faculty of Education, Trnava university in Trnava (Slovakia).

Svintsitska O.I., Ph.D., associate professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Szamosközi I., dr., professor, the Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Takács M., prof. dr., Ph.D., professor, Hungarian Language Teacher training Faculty, University of Novi Sad, Subotica (Serbia).

Torgyik Ju., Ph.D., professor, Kodolányi János College (Hungary).

Tsyurupa M.V., Ph.D., professor, National University of Defense of Ukraine (Ukraine).

Ustymenko-Kosorich O.A., Ph.D., professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Ukraine).

Vveinhardt J., Ph.D., professor, Vytautas Magnus University, Lithuanian Sports University (Lithuania).

Yeremenko A.M., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Yildirim İ., Prof. Dr., Pamukkale University Çal Vocational High School (Turkey).

Zhurba A.M., Ph.D., associate professor of International Academy of Personnel Management (Ukraine).

Zavatskaya N.Yev., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

The authors of materials are responsible for plagiarism, accuracy of the represented facts, quotes, figures and surnames. Editorial staff reserves the right for insignificant editing and reduction and also literary revision of the articles (with preservation of the main conclusions and style of the author). The editorial board of the journal may not share world outlook of the authors.

CONTENT

PHILOSOPHY

- Holubovska O.V.**
FREEDOM OF WILL AS ONE OF THE MOST
IMPORTANT PROBLEMS IN THE WORLDVIEW
OF AURELIUS AUGUSTINE 10
- Goncharov H.M.**
MANIFESTATION OF THE TRUTH
IN POST-TOTALITARIAN COUNTRIES
AND LIBERALLY DEMOCRATIC 13
- Kolosiuk I.A.**
PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE CONCEPT
OF PERSONALITY IN PEDAGOGY 17
- Maistrenko-Dudkovska Ya.A., Karpitsky N.N.**
SELF-IDENTIFICATION OF OTHERKIN
IN THE CONTEXT OF THE MODERN
SOCIOCULTURAL SITUATION 21

PSYCHOLOGY

- Volchenko Ye.Ye.**
SOCIO-PSYCHOLOGICAL PROBLEMS
OF CONFLICTOLOGICAL COMPETENCE
DEVELOPMENT OF THE MEDICAL FIELD 28
- Ivanchenko O.S.**
SPECIAL ASPECTS OF EXPERIENCE OF GUILT
AND PSYCHO CORRECTION OF GUILT-FEATURES 32
- Kozyra P.V., Bagriy V.V.**
EMPIRICAL STUDY OF INDICATORS AND FEATURES
OF PERSONAL GROWTH OF ATO PARTICIPANTS
IN THE POST-TRAUMATIC PERIOD 36
- Sivograkova Z.A.**
THE STUDENTS' PERCEPTIO AND ASSESSMENT
PECULIARITIES OF DISTANCE
LEARNING VARIOUS ASPECTS 42

PEDAGOGY

- Akmaldinova V.Y.**
THE PROBLEM OF PROFESSIONAL TRAINING
OF FUTURE SPECIALISTS IN TRANSPORT TECHNOLOGIES
(BY AIR TRANSPORT) IN TECHNICAL UNIVERSITY 44
- Vylka L.Ya.**
SPECIFICS OF LEARNING THE UKRAINIAN
AS A FOREIGN LANGUAGE 49
- Darmoriz O.V., Mukha O.Ya.**
CULTURAL INDUSTRIES AND CULTURAL EDUCATION
IN UKRAINE: NEXUSES AND SYSTEM GAPS 52

- Zubarova N.V., Kopiika O.A.**
USE OF TECHNOLOGY OF CRITICAL THINKING
DEVELOPMENT IN THE PROCESS
OF FORMATION OF PROFESSIONAL
COMPETENCIES OF FUTURE SPECIALISTS
OF PRIMARY EDUCATION 57

- Kramarenko T.V.**
SOME ADVANTAGES OF INFORMATION AND
COMMUNICATION TECHNOLOGIES
IMPLEMENTATION IN THE TRAINING OF FUTURE
PROFESSIONALS OF COMMODITY ANALYSIS
AND COMMERCIAL ACTIVITY 61

- Kudyarska T.R.**
TECHNOLOGY OF BUILDING AN INCLUSIVE
EDUCATIONAL PROCESS IN KINDERGARTEN:
SUPPORT FOR THE CHILD'S TRANSITION TO SCHOOL 65

- Lyshevskaya V.M.**
FIXED ASSETS OF PROCEEDING INCAPACITY
SPORTSMEN 70

- Novikova T.V.**
STRUCTURE AND CLASSIFICATION OF SIGNS
OF SPIRITUALITY: THROUGH THE PRISM
OF SCIENTIFIC RESEARCH 73

- Olefirenko T.O.**
DEVELOPMENT OF READINESS TO BUILD A CAREER
IN PRE-SERVICE TEACHERS: BASED ON THEIR
INTERNSHIP AIMED AT FORMATION
OF CREATIVITY SKILLS IN SCHOOLCHILDREN 80

- Rakovs'ka M.A., Pustovoichenko D.V.**
FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE
OF FUTURE SPECIALISTS WHILE LEARNING
A FOREIGN LANGUAGE USING THE SIOP MODEL 84

- Senovska N.L., Lisova Z.-O.V.**
DIFFICULTIES AND BENEFITS OF DISTANCE LEARNING
THROUGH THE EYES OF TEACHERS AND STUDENTS 88

- Skrytska N.V.**
ONLINE CLASSES AS A REQUIREMENT OF TIME 94

- Sokolovskaya A.S.**
OBSERVANCY UPBRINGING AS A MEANS
OF COGNITIVE DEVELOPMENT OF SENIOR
PRESCHOOL AGE CHILDREN 97

PHILOLOGY

- Maksymiuk M.V.**
MODERN APPROACHES TO TEACHING UKRAINIAN
AS A FOREIGN LANGUAGE 101

УДК 37.018

Сеньовська Н.Л.,

к.пед.н., доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, irp56@tnpu.edu.ua

Лісова З.-О.В.,

студентка групи УФ-32 3 курсу факультету філології і журналістики

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка,

zoreslava.2112@gmail.com

Україна, м. Тернопіль

ТРУДНОЩІ Й ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ОЧИМА ВЧИТЕЛІВ ТА УЧНІВ

У статті описано емпіричне дослідження досвіду дистанційної освіти очима вчителів та учнів. Метою роботи є аналіз дистанційного навчання з позиції педагогічного колективу та шкільництва, розробка рекомендацій стосовно подальшого вдосконалення освітнього процесу. Під час дослідження були використані теоретичні (для розробки критеріїв та показників опитування) та емпіричні методи (для діагностування особливості досвіду вчителів та учнів стосовно здійснення навчальної діяльності в дистанційному форматі). На основі аналізу результатів анкетування розроблено практичні рекомендації для вдосконалення освітньої діяльності школи в дистанційному форматі.

Ключові слова: дистанційне навчання, досвід освітньої діяльності вчителів та учнів.

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19 спричинила зміни в усіх сферах життя суспільства. Вимушено була здійснена модернізація освітньої системи в Україні – відповідно до вимог ефективності та безпеки. І необхідністю повсякдення стала дистанційна форма загальної середньої освіти.

За таких умов особливо актуальними є дослідження «живого» досвіду дистанційного навчання на території невеликих сільських громад, в межах окремих педагогічних колективів. Аналіз цієї інформації дасть можливість розробити рекомендації стосовно вдосконалення загальної середньої освіти у дистанційному форматі, адже за ним – майбутнє.

Організація освітнього процесу дистанційно є предметом дослідження у працях чималої кількості науковців (І. Роберт [1], В. Биков [2], Р. Гуревич [3], М. Кадемія [4] та ін.). У роботах йдеться перш за все про «необхідність використання новітніх технологій для створення інформаційного освітнього середовища» [5, с.1].

В Україні були прийняті спеціальні законодавчі акти, які стосуються прав та обов'язків учасників дистанційного освітнього процесу, його організації: Закон «Про Національну програму інформатизації» (від 16.10.2020 р.) [6], Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (від 20.12.2000 р.) [7], Наказ «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» (від 25.04.2013 р.) [8], Наказ «Деякі питання організації дистанційного навчання (від 08.09.2020 р.)» [9].

Різні аспекти дистанційного освітнього процесу розглядали Бондаренко В.В. [10], Кухаренко В.М. [11], Варзар Т. [12], Б. Шуневич [13], Смольсон М.Л. [14] та інші. Водночас, «питання організації дистанційного навчання учнівської молоді в Україні є недостатньо вивченим» [15, с.2].

Дуже важливим є збір емпіричних даних, їхній аналіз та інтерпретація, обробка досвіду дистанційного навчання «на місцях». Тільки така клопітка праця дасть можливість у перспективі вдосконалити дистанційну форму освіти в межах держави, забезпечити підвищення її яко-

сті, відповідність актуальним потребам педагогів та школярів.

Тому метою нашого дослідження є аналіз досвіду дистанційного навчання з позиції педагогічного колективу та шкільництва, розробка рекомендацій стосовно подальшого вдосконалення освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. Вважається, що причина появи дистанційного навчання не тільки пов'язана із ситуацією коронавірусної хвороби, що зараз поширюється, а також є запитом сучасного світу у зв'язку з розвитком цифрових технологій. Стрімкий рух суспільства уперед ставить перед освітньою спільнотою вимогу бути обізнаною з модерними оновленнями та потребами часу. Учні нового покоління потребують якісного навчання, яке забезпечить їм успішне майбутнє.

Дистанційна освіта у період пандемії стала необхідністю повсякдення: «на рівні загальноосвітніх навчальних закладів дистанційна форма навчання – справа нова. Впровадження елементів дистанційної форми навчання в школі є необхідною умовою для досягнення сучасного рівня якості освіти» [15, с.1].

Дистанційна форма навчання популяризувалась серед усіх різнорівневих освітніх закладів. У загальних положеннях про дистанційне навчання від 30 квітня 2013 року за № 703/23235 йдеться про те, що «метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників» [8, с.2].

Поняття «дистанційного навчання» тлумачиться сьогодні як освітній процес «на відстані», який став можливим завдяки застосуванню цифрових технологій:

1) «це особливий вид організації дистанційного процесу, при якому усі або частина занять здійснюється з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій при територіальній віддаленості ви-

кладача й учнів» [15, с.2];

2) «це навчання, у процесі якого надання істотної частини навчального матеріалу і більша частина взаємодії з викладачем здійснюються з використанням сучасних інформаційних технологій: супутникових зв'язків, комп'ютерних телекомунікацій, національного й кабельного телебачення, мультимедіа, навчальних систем» [16, с.2];

3) «новий засіб реалізації процесу навчання, в основі якого закладено використання сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, що дозволяє здійснювати навчання на відстані без прямого, особистого контакту між надавачем освітніх послуг (учителем) та здобувачем освіти (учнем)» [17, с.1];

4) «прогресивна педагогічна технологія, яка ґрунтується на сучасних досягненнях у галузі інформаційних та телекомунікаційних технологій» [18, с.1].

Запорукою розвитку високорозвиненої особистості, яка рівноцінно в усіх сферах відповідає запитам сучасності, є комунікація та живе спілкування між учителями та школярами. Зв'язок педагога з учнем утворюється завдяки налагодженню особливо важливих відносин, адже сучасна навчальна освіта «тяжіє до індивідуалізації». Водночас «учень, що знаходиться на відстані, не має такої можливості» [15, с.3]. Дистанційна освіта часто є причиною втрати бажання вчитися, частковою або повною відсутністю інтересу, неспостережливості. Вплив на учня має як освітнє середовище, тобто комунікація та робота на уроці, так і шкільна атмосфера.

Сьогодні в Україні існує чимало освітніх джерел та онлайн-платформ на допомогу педагогам в організації дистанційного навчання. Деякі з них:

1. *Студія онлайн-освіти Educational Era* <https://www.ed-era.com/>

2. *iLearn* (<https://ilearn.org.ua/>) – цікаве, безкоштовне і доступне 24/7 навчання: онлайн курси з основних предметів ЗНО, вебінари з найкращими репе титорами Києва, тести, подкасти, матеріали для самопідготовки.

3. *Prometheus* <https://prometheus.org.ua/> Онлайн курси України і світу із різних предметів та різноманітних напрямків для вчителів та учнів.

4. *Каталог електронних освітніх ресурсів Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка* <http://urok.ippo.kubg.edu.ua/>

5. *Інтерактивні підручники Edera* (математика, біологія, укр. мова, історія України, фізика, географія, біологія) <https://www.ed-era.com/books/>

6. *Мультимедійні підручники КМ Медіа* (з відео і можливістью читати на телефонах) <http://kmmedia.com.ua/books/>

7. *Українська програма* – каталог е-підручників, відео, аудіокниг для школи <http://ukrprog.com/>

8. *Розумники* – придбання (диски та скачування з сайту) ліцензійних МОН е-підручників (педагогічні програмні засоби, тести, лабораторні практикуми та інше) <http://rozumniki.net/>

9. *Нова школа* – навчальні диски для школярів (каталог ресурсів всіх предметів) <http://novashkola.com.ua/>

10. *Електронні версії підручників* <https://e-pidruchnyky.net/>

Інтернет та соцмережі зокрема стерли кордони не лише між країнами, а й між людським спілкуванням та взаємостосунками. Педагоги та учні можуть моніторити світові тенденції та ділитися ними з іншими. Зараз інфор-

маційний простір відкритий для кожного.

Дистанційна освіта в школі, як і очна, має триєдину мету – навчання, виховання і розвиток особистості учня. Застосування цифрових технологій одночасно є величезною перевагою і проблемою дистанційного навчання. Педагог потребує сучасного технічного й методичного забезпечення, нових засобів впливу на моральну сферу школярів. Для розробки й «шліфування» цих «інструментів» важливо враховувати думки й досвід тих учителів та учнів, які отримали досвід дистанційного навчання.

Для дослідження *позиції вчителів* було обрано метод анкетування. В опитуванні взяли участь 15 учителів Ремезівцівського НВК (с. Ремезівці Золочівського району Львівської області). При обробці результатів анкетування використовувався персональний комп'ютер, спеціальні прийоми статистичного відображення інформації. Було розроблено анкету для вчителів у Google-формі із 15 питань (відкритих та закритих). При цьому керувалися такими *критеріями*:

1) сформованість у педагогів професійних мотивів, установок, усвідомлення важливості фахової діяльності навіть в умовах пандемії;

2) наявність знань із теорії організації освітнього процесу дистанційно та рівня їх включення в систему суб'єктивного досвіду.

Показниками були: розуміння значення освітньої діяльності, хай і в дистанційному форматі; наявність чіткого усвідомлення недоліків та переваг, які відкрив отриманий досвід дистанційної освіти; ставлення до цифрових технологій як необхідного засобу організації навчання; обґрунтованість мотивації педагогів та їхніх учнів стосовно освітньої діяльності, дієвість мотивів.

Погляди педагогів стосовно дистанційної освіти вирізняються багатоваріантністю, адже учителі по-різному реагують на таку форму навчання.

Усі опитані вчителі використовують для організації дистанційного навчання Viber (100% – 15 осіб) та Zoom (100% – 15 респондентів), 66, 7% (10 педагогів) – Google Classroom, 26,7% (4 особи) – електронну пошту, 13, 3% (2 людей) – телебачення.

Педагоги вважають, що соціальна мережа Viber (100% – 15 опитаних) є найбільш комфортною для спілкування з учнями, 8 (53,3%) із них обрали найефективнішим способом комунікації розмови по телефону, 3 (20%) – по скайпу, 2 (13,3%) – через електронну пошту, 2 (13,3%) – через соціальні мережі, 1 (6,7%) – через Zoom.

Більшість учителів Ремезівцівського НВК проголосували за очну форму навчання учнів (93,3% – 14 осіб), 6, 7% (1 педагог) – за навчання вдома.

Для дистанційного навчання 93,3% учителів (14 осіб) надають перевагу онлайн-спілкуванню конференційного типу, 40% (6 респондентів) використовують веб-заняття, 20% (3 людей) перебувають на чат-зв'язку, 6,7% (1 педагог) користуються додатками Google.

Гіпотеза про те, що дистанційне навчання є таким ж ефективним, як і очне, не знайшла схвалення серед педагогічного колективу школи. 60% опитаних (9 осіб) обрали відповідь «швидше не згодний (-на), ніж згодний (-на)», 20% (3 респонденти) – «важко відповісти», 13,3% (2 педагогів) – «повністю не згодний (-на)». 6,7% (1 опи-

таний) вважають, що дистанційна форма за ефективністю знаходиться на одному рівні із навчанням очним.

Щодо рівня навчальних досягнень їхніх учнів, то у більшості педагогів зазначили: за час карантину він залишився незмінним (60% – 9 респондентів) або знизився (40% – 6 осіб).

Для більшості вчителів (73,3% – 11 респондентів) дистанційне навчання є новітнім явищем, яке спричинює появу багатьох труднощів, у 13,3% (2 осіб) не виникає проблем із цією формою навчання. Для 13,3% (2 людей) це питання є спірним, тому обрали варіант відповіді «важко відповісти».

Причини труднощів у педагогів є різноаспектні. По-перше, брак досвіду дистанційного навчання (40% – 6 осіб), по-друге, проблеми технічного характеру (40% – 6 респондентів), по-третє, неможливість якісно пояснити навчальний матеріал (26,7% – 4 вчителів). Окрім цього, неможливість повністю контролювати рівень засвоєння учнями навчального матеріалу (66,7% – 10 опитаних), зниження відповідального ставлення учнів до навчання (73,3% – 11 осіб), зниження інтересу учнів до навчання (20% – 3 особи), проблеми зв'язку з учнями (80% – 12 опитаних), об'єктивності (6,7% – 1 респондент).

Під час дистанційної форми навчання педагоги акцентували особливу увагу на власному професійному розвитку. Усі опитані вчителі займаються самоосвітою під час карантину. 33,3% (5 респондентів) витрачають на це 1–2 год., 33,3% (5 осіб) – 2–3 год., 33,3% (5 педагогів) – понад 3-и год. на тиждень.

Свій професійний рівень учителі підвищують різними способами: читають професійну літературу (60% – 9 осіб), беруть участь у вебінарах чи інших онлайн-заходах (86,7% – 13 педагогів), відвідують професійні сайти (86,7% – 13 опитаних), спілкуються дистанційно з колегами (66,7% – 10 людей).

Під час онлайн-навчання педагоги переважно витрачають свій час на роботу та особисті справи. 66,7% (10 респондентів) працюють дистанційно, 66,7% (10 осіб) більше приділяють уваги спілкуванню з дітьми, 60% (9 опитаних) – самоосвіті, 33,3% (5 людей) – перегляду фільмів, 26,7% (4 педагоги) – хатнім справам, 26,7% (4 особи) – перегляду сторінок у соцмережах, 20% (3 людей) – хобі, 13,3% (2 респонденти) – спілкуванню з друзями через соцмережі, 13,3% (2 опитаних) – вивченню іноземної мови, 6,7% (1 особа) – читанню, 6,7% (1 людина) більше уваги приділяють власному здоров'ю.

При підготовці до дистанційних занять значна частина педагогів витрачає більше часу, ніж перед «стандартним» уроком (46,7% – 7 осіб), 33,3% (5 респондентів) – однакову кількість часу, 20% (3 вчителів) – менше часу, ніж до коронавірусу.

Учителі вважають, що для підвищення якості дистанційного навчання учнів педагогам потрібно ефективно застосовувати сучасні технології дистанційного навчання (73,3% – 11 респондентів), вдосконалити методику навчання учнів загалом (20% – 3 опитаних), оволодіти новими методами викладання (6,7% – 1 особа).

Педагоги підтримують зв'язок із батьками учнів стосовно організації дистанційного навчання, але їх зацікавленість низька (46,7% – 7 осіб). 26,7% учителів (4 респонденти) мають налагоджений контакт з батька-

ми і отримують допомогу від них, 20% (3 людей) – зв'язок лише з учнем, 6,6% (1 педагог) зазвичай спостерігають байдужість батьків до навчання дитини.

Учителі школи запропонували свої рекомендації щодо того, як покращити систему дистанційного навчання. 46,7% (7 респондентів) вважають, що потрібно вдосконалити технічну складову ЗЗСО, 20% (3 опитаних) – мотивацію учнів та учителів, 13,3% (2 особи) – методику викладання, 6,7% (1 педагог) – організацію дистанційного навчання; 6,7% (1 респондент) пропонують ввести у платформу «Всеукраїнська школа онлайн» 1–4 класи, 6,7% (1 опитаний) скоригувати тривалість занять, 6,7% (1 респондент) – зробити контроль над дотриманням учнями академічної доброчесності під час виконання завдань, 6,7% (1 людина) вважають, що процес дистанційного навчання не потребує змін.

В опитуванні *серед учнів* взяли участь школярі 5–11 класів Ремезівцівського НВК (26): 5 клас – 11,5% (3 осіб), 7 – 30,7% (8 залучених), 8 – 34,6% (9 добровольців), 9 – 11,5% (3 дітей), 10 – 7,7% (2 учнів), 11 – 3,8% (1 особа). Було також (як і для педагогів) розроблено анкету у Google-формі із 15 питань (відкритих та закритих). При цьому керувалися дещо відмінними *критеріями*:

1) сформованість у школярів відповідних установок, усвідомлення важливості освітньої діяльності навіть в умовах пандемії COVID-19;

2) відповіді мали стосуватися потреб, труднощів, сподівань учнів, стимулювати їх до узагальнень власного досвіду дистанційного навчання.

Основними *показниками* були вибрані: розуміння важливості навчання, хай і в дистанційному форматі; наявність чіткого усвідомлення недоліків та переваг, які відкрив отриманий досвід дистанційної освіти; наявність умінь користуватися відповідними цифровими технологіями; дієвість мотивів навчання.

Значній частині учнів подобається очна форма (84,6% – 22 респонденти), лише 15,4% (4 осіб) обрали дистанційне навчання.

61,5% (16 опитаних) стверджують, що вчителі зрозуміло подають теорію, яку потрібно вивчити, 38,5% (10 осіб) погоджуються з цим частково (потребують допомоги педагогів).

Учні відзначають, що вчителі пропонують завдання різних категорій. 76,9% (20 респондентів) вважають, що педагоги обирають для роботи інтерактивні вправи з різних джерел, 73,1% (19 осіб) – творчі завдання, 61,5% (16 опитаних) – завдання, створені вчителем, 46,2% (12 школярів) – тільки вправи з підручника, 3,8% (1 учень) – відеоуроки та завдання з підручника.

У дистанційному навчанні для учнів є найважчим вивчення теорії (42,3% – 11 осіб). 30,8% (8 респондентів) бракує спілкування з вчителем, 26,9% (7 школярів) вбачають труднощі у виконанні завдань.

У дистанційному процесі рідко відводиться місце для відпочинку та руханок. 42,3% (11 осіб) вказали на їх відсутність під час навчальних занять, 42,3% (11 респондентів) – на частковість.

Учні 5–11 класів вказали на дещо збільшений обсяг домашніх завдань у дистанційному форматі. 76,9% (20 респондентів) зазначили, що учитель залишає додому

одну-дві навчальних вправи, 23,1% (6 осіб) – що їх кількість перевищує цей ліміт.

У дистанційному навчанні учнів 5–11 класів приймали участь батьки. Як зізналися 57,7% (15 респондентів), батьки допомагали з навчанням у разі незрозуміння матеріалу, 42,3% (11 осіб) вказали, що займаються освітньою діяльністю самостійно.

Школярі можуть контактувати з учителем при необхідності (92,3% – 24 респонденти), 3,8% (1 опитаний) не мають такої можливості, 3,8% (1 учень) – уникає спілкування з педагогом зовсім.

Спілкування з класним керівником під час карантину є невід'ємною складовою навчального процесу. Комунікація відбувається через Zoom чи інший вид відеозв'язку (84,6% – 22 респонденти), чат класу (76,9% – 20 осіб), приватні повідомлення (57,7% – 7 школярів), індивідуальні бесіди по телефону (26,9% – 7 опитаних). 3,8% (1 особа) уникають спілкування з класним керівником.

В умовах карантину питання ефективності дистанційного навчання стало актуальним. На думку школярів, воно залежить від особи самого учня, його готовності працювати, мотивації та бажання (88,5% – 23 респонденти), використання сучасних засобів комунікації (50% – 13 опитаних), зусиль учителя (38,5% – 10 осіб), майстерності педагогів, що беруть участь у навчальному процесі (38,5% – 10 опитаних), технічного забезпечення (23,1% – 6 респондентів).

Більшість учнів 5–11 класів вбачає зручними у користуванні класні чати (80,8% – 21 респондент) та Zoom чи інші види відеозв'язку (73,1% – 19 опитаних). Також значна кількість школярів надають перевагу у спілкуванні з вчителями-предметниками Google-класу (42,3% – 11 осіб) та приватним повідомленням (34,6% – 9 учнів).

Дистанційне навчання внесло корективи в освітній процес, повсякденне життя та спричинило появу багатьох труднощів. У школярів з'явилися проблеми із режимом дня (65,4% – 17 респондентів), великим обсягом завдань (38,5% – 10 осіб), відсутністю комп'ютерної техніки та Інтернету (26,9% – 7 опитаних), самоорганізацією (19,2% – 5 учнів).

Організація дистанційного навчання вдома змусила педагогів (з більшою чи меншою ефективністю) опанувати новітні методи роботи та подачі навчального матеріалу. Так, школярі зазначили, що із них 57,7% (15 респондентів) отримують інформацію вчасно, для 42,3% (11 опитаних) усі завдання є зрозумілими, 65,4% (17 осіб) мають можливість сконтактувати з педагогом у разі необхідності, 7,7% (2 учні) отримують завдання несвочасно, 19,2% (5 респондентів) потребують допомоги учителя-предметника.

Учні висловили власні побажання щодо покращення організації дистанційного навчання. 3,8% (1 особа) прагнуть внести корективи у розпорядок дня, 23,1% (6 респондентів) – не бачать необхідності у нововведеннях; 3,8% (1 школяр) хочуть покращити технічні аспекти дистанційного освітнього процесу, 23,1% (6 опитаних) – урізноманітнити навчальну програму дистанційного формату; 23,1% (6 осіб) – повернутися до стандартного режиму праці, 3,8% (1 респондент) виявляють різко негативне ставлення до навчання вдома; 3,8% (1 опитаний) акцентують увагу на збільшенні кількості пись-

мових робіт, 3,8% (1 особа) – на більш тісну дистанційну комунікацію учнів з учителем; 3,8% (1 учень) вважають за необхідність мотивувати школярів до навчального процесу, 7,6% (2 респондентів) – зменшити обсяг завдань.

Анкетування учнів та учителів Ремезівцівського НВК допомогло з'ясувати переваги та недоліки дистанційного навчання у цьому закладі загальної середньої освіти, а також труднощі, які виникли в процесі реалізації. На думку як педагогів, так і школярів, дистанційна форма навчання потребує змін, удосконалення. Зокрема, *аналіз анкет учителів* дав змогу сформулювати *низку рекомендацій*:

1. Не всі школярі та педагоги мають гаджети, у сільській місцевості часто поганий мобільний зв'язок та переривається доступ до Інтернету. Це ускладнює застосування цифрових технологій в умовах дистанційного навчання, обмежує можливості вчителів контактувати зі своїми колегами й учнями. Проблему можна вирішити виключно певними «грошовими вливаннями» – з державних фондів чи за рахунок спонсорських коштів.

2. Не всі педагоги вміють використовувати цифрові технології у фаховій діяльності. Перш за все, йдеться про учителів літнього віку або таких, що мають обмежені фінансові можливості (не можуть придбати гаджети). Для них варто організувати навчальні курси. І такі вже діють по Україні. Але проблема часто полягає у значній віддалі центрів підвищення кваліфікації. Якщо доїжджати далеко, сільські вчителі намагаються обмежити час такого навчання. Можливо, частково вирішити проблему могла б волонтерська діяльність односельців – хтось з відповідними вміннями та технічним забезпеченням міг би стати ненадовго «учителем учителів». Для цього потрібні тактовні добровольці та ентузіасти-педагоги, які не проти вивчити нове.

3. Необхідно вживати заходів для підвищення мотивації навчання, яка у дистанційному форматі дещо знижується. З цією метою педагогам доцільно звернути увагу на цікаві мобільні додатки (навчальні та ігрові – «Смарт-інструменти», «Карті», «Реактивна математика», «РІД», «Duolingo», «Kahoot!») і використовувати різні способи комунікації з учнями (блоги, форуми, текстові та відеочати, відеоконференції тощо).

Аналіз учнівських анкет теж виявив кілька аспектів дистанційної форми навчання, які *потрібно вдосконалити*:

1. У цілому закладі загальної середньої освіти варто створити або встановити єдину мережу і користуватися однією навчальною платформою (Moodle, Google Classroom, LearningApps.org, Stepik тощо). Звісно, що різним педагогам можуть бути зручними неоднакові ресурси. Але для школярів буде простіше не витрачати часу й зусиль на вивчення різних інтерфейсів, способів знайти, завантажити, відкрити чи виконати завдання.

2. Батькам школярів 5–6 класів можна дозволити присутність на уроці (якщо у них є така можливість). Звісно, старші повинні сидіти так, щоб не заважали ні своїй дитині, ні вчителю. І не втручалися. Дітям це допомогло б морально адаптуватися до нового формату навчання. Крім того, молодші школярі часто забувають підготувати все необхідне перед уроком і потім відволікаються від монітора, аби щось знайти. Присутні батьки можуть подати, нагадати.

3. Труднощі із мотивацією дистанційного навчання в учнів 5–11 класів не є проблемою виключно школи та вчителів. Діти самі повинні налаштувати себе на працю і зрозуміти для чого їм загальна середня освіта. Тут теж значною може бути роль рідних (дідусів-бабусь, батьків, старших братів чи сестер), які розтлумачать і спрямують.

Водночас, яскраво вираженого неприйняття дистанційного навчання ні з боку учителів, ні зі боку учнів виявлено не було. Колектив (і педагоги, й школярі) готовий працювати в нових умовах, вдосконалювати й вдосконалюватися. Це, безумовно, радує.

Висновки. Загалом, ознайомлення з учительськими анкетами дало змогу констатувати, що дистанційна форма навчання викликала у педагогів труднощі із організацією освітньої діяльності. Учителі, навіть з великим стажем, не мають належного досвіду, розробок, оновлених програм чи методик, тому навчаються «в процесі», самостійно. Через те, що мотивація учнів під час карантину знизилась, педагогам варто робити більший акцент на сучасні освітні технології та відкривати нові горизонти учням і таким чином розширювати власні можливості. Негативне спрямування має той факт, що педагог не має змоги контролювати безпосередньо «коливання навчального рівня» учня. Учителем важко знайти підтримку серед батьків та школярів, не всі належним чином реагують на постать вчителя у новостворених умовах навчання. Аналіз учнівських відповідей викликав неоднорідні враження. На дистанційному навчанні бажання вчитися у них характеризується меншим проявом, ніж на очному. Відсутня стійка мотивація, яку створювала шкільна атмосфера. Також учні скаржаться на велику кількість завдань. Це пов'язано не лише із домашньою роботою, але також із поділом уроку на асинхронну та синхронну взаємодію (працю онлайн та офлайн). Самостійних завдань у них стало вдвічі більше. Труднощі трапляються з поганою якістю зв'язку, вивченням теоретичного матеріалу через відсутність наочного пояснення (напр., використання класної дошки), великою кількістю інформації. Найскладнішим для учнів є брак спілкування з педагогами та ровесниками, що є важливим для людей такого віку. Їхнє найбільше бажання – повернення до стандартного навчання. На думку як педагогів, так і школярів дистанційна форма навчання потребує змін. На основі їхніх відповідей було розроблено практичні рекомендації для вдосконалення освітньої діяльності школи в дистанційному форматі. Це стосується технічного забезпечення, покращення вмінь використовувати цифрові технології, підвищення мотивації школярів, співпраці з їхніми батьками.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку доволі широкі: аналіз застосування конкретних цифрових інструментів дистанційного навчання, оптимізація шляхів удосконалення методичних умінь педагогів, пошук способів покращення комунікації між учителями та учнями.

Література

1. Роберт И.В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты). 2-е издание, дополнено: монография. М.: ИИОРАО. 2008.
2. Бижов В.Ю. Дистанційний навчальний процес: Навч. посібн. К.: Міленіум, 2005. 292 с.

3. Туревич Р. Комп'ютерні технології навчання як засіб дистанційної вищої освіти. Шляхи реформування заочної (дистанційної) вищої освіти: Всеукр. наук.-метод. конф., 11–13 жовтня 2000 р. / Укр. акад. друкарства. К.; Л., 2000. С.53–55.

4. Кадемія М.Ю., Уманець В.О. Дистанційне навчання у віртуальному університеті як спосіб доступу до якісної освіти. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2016. Вип. 2. С.175–184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/oveeti_2016_2_15

5. Кухаренко В.М. Сучасні технології дистанційного навчання. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15366/1/26_Halyk.pdf

6. Закон «Про Національну програму інформатизації». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text>

7. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>

8. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

9. Наказ № 1115 від 08.09.2020 «Деякі питання щодо організації дистанційного навчання». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE35224.html

10. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія. Харків: Вид-во КЖТ «Міська друкарня», 2020. 409 с.

11. Кухаренко В.М. Сучасні технології дистанційного навчання. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15366/1/26_Halyk.pdf

12. Варзар П.М. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності. Українознавство. 2005 р., № 1, С.116–119.

13. Шуневич Б. Теоретичні основи дистанційного навчання: Навч. посібник, 2-е вид., доповнене/ Львів: Вид-во ЛДУ БЖД, 2009. 200 с.

14. Дистанційне навчання: психологічні засади: монографія / М.А. Смільсон, Ю.І. Машбиць, М.І. Жадак та ін. за ред. М.А. Смільсон. Кіровоград: Імекс-ЛПД, 2012. 240 с.

15. Борзенко О.П. Дистанційне навчання учнів в Україні. Педагогіка та психологія. 2011. Вип. 39. С.43–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkfinpu_ped_2011_39_8

16. Дмитренко А.В. Забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання. Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики. Збірник матеріалів III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції (27 вересня 2018 року). С.51–53. URL: http://ourboox-mediaprod.s3.amazonaws.com/wpcontent/uploads/2018/10/08174512/%D0%97%D0%B1%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2_%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F_27_09.pdf#page=51

17. Лабудько С.П. Дистанційне навчання в закладі загальної середньої освіти: дидактичний аспект. Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики. Збірник матеріалів III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції (27 вересня 2018 року). С.71. URL: http://ourboox-mediaprod.s3.amazonaws.com/wpcontent/uploads/2018/10/08174512/%D0%97%D0%B1%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2_%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F_27_09.pdf#page=71

18. Мясковська М.О. Світові тенденції розвитку дистан-

ційної освіти та перспективи для України. Домашня сторінка. № 21. 2015. URL: <http://journals.urau.ua/index.php/2307-4507/article/view/69711/64925>

References

1. Robert Y.V. *Teoriya y metodyka ynfomatyzatsyy obrazovanyia (psykholoho-pedahohycheskyi y tekhnolohycheskyi aspekty). 2-eyzdanye, dopolneno: monohrafyia. M.: YORAO. 2008.*
2. Bykov V.Iu. *Dystantsiinyi navchalnyi protses: Navch. posibn. K.:Milenium, 2005. 292 s.*
3. Hurevych R. *Kompiuterni tekhnolohii navchannia yak zasib dystantsiinoi vyshchoi osvity. Shliakhy reformuvannia zaochnoi (dystantsiinoi) vyshchoi osvity: Vseukr. nauk.-metod. konf., 11–13 zhovtnia 2000 r. / Ukr. akad. drukarstva. K.; L., 2000. S. 53-55.*
4. Kademiia M.Yu., Umanets V.O. *Dystantsiine navchannia u virtualnomu universyteti yak sposib dostupu do yakisnoi osvity. Vidkryte osvittie e-seredovyshe suchasnoho universytetu. 2016. Vyp. 2. S. 175-184.*
5. Kukharenko V.M. *Suchasni tekhnolohii dystantsiinoho navchannia. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15366/1/26_Halyk.pdf*
6. *Zakon «Pro Natsionalnu prohramu infomatyzatsii». Verkhovna Rada Ukrainy.*
7. *Kontseptsia rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini.*
8. *Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 25.04.2013 № 466 «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia». Verkhovna Rada Ukrainy.*
9. *Nakaz № 1115 vid 08.09.2020 «Deiakі pytanntia shchodo orhanizatsii dystantsiinoho navchannia».*

10. Kukharenko V.M., Bondarenko V.V. *Ekstrene dystantsiine navchannia v Ukraini: Monohrafia. Khar'kov. Vyd-vo KP «Miska drukarnia», 2020. 409 s.*

11. Kukharenko V.M. *Suchasni tekhnolohii dystantsiinoho navchannia. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15366/1/26_Halyk.pdf*

12. Varzar T.M. *Dystantsiina osvita v suchasni osvittii diialnosti. Ukrainoznavstvo. 2005 r., № 1, S.116-119.*

13. Shunevych B. *Teoretychni osnovy dystantsiinoho navchannia: Navch. posibnyk, 2-e vyd., dopovnene/ Lviv: Vyd-vo LDU BZiD, 2009. 200 s.*

14. *Dystantsiine navchannia: psykholohichni zasady: monohrafia / M.L. Smulson, Yu.I. Mashbyts, M.I. Zhaldak ta in. zared. M.L. Smulson. Kirovohrad: Imeks-LTD, 2012. 240 s.*

15. Borzenko O.P. *Dystantsiine navchannia uchniv v Ukraini. Pedahohika ta psykholohiia. 2011. Vyp. 39. S. 43-48.*

16. Dmytrenko A.V. *Zabezpechennia osvittioho protsesu z vykorystanniam tekhnolohii dystantsiinoho navchannia. Vidkryta ta dystantsiina osvita: vid teorii do praktyky. Zbirnyk materialiv III Vseukrainskoi elektronnoi naukovy-praktychnoi konferentsii (27 veresnia 2018 roku). S. 51-53.*

17. Labudko S.P. *Dystantsiine navchannia v zakladi zahalnoi serednoi osvity: dydaktychnyi aspekt. Vidkryta ta dystantsiina osvita: vid teorii do praktyky. Zbirnyk materialiv III Vseukrainskoi elektronnoi naukovy-praktychnoi konferentsii (27 veresnia 2018 roku). S. 71.*

18. *Miastkovska M.O. Svitovi tendentsii rozvytku dystantsiinoi osvity ta perspektyvy dlia Ukrainy. Domashnia storinka. № 21. 2015.*

Senovska N.L.,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of department of Pedagogy and Management of Education of the Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, ipp56@tnpu.edu.ua

Lisova Z.-O.V.,

student of the UF-31 group of faculty of Philology and Journalism of the Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, zoreslava.2112@gmail.com

Ukraine, Ternopil

DIFFICULTIES AND BENEFITS OF DISTANCE LEARNING THROUGH THE EYES OF TEACHERS AND STUDENTS

The article describes an empirical study of the experience of distance education through the eyes of teachers and students. The purpose of the work is to analyze distance learning from the standpoint of teaching staff and schooling, development of recommendations for further improvement of the educational process. The study used theoretical (to develop criteria and indicators of the survey) and empirical methods (to diagnose the features of the experience of teachers and students in the implementation of educational activities in a distance format). Based on the analysis of the results of the questionnaire, practical recommendations for improving the educational activities of the school in a remote format have been developed.

Key words: distance learning, experience of educational activity of teachers and students.

